

Apstiprinu
Liepājas Valsts tehnikums
Direktors _____
A.Ruperts
2023. gada 02. janvārī

DDI – 10 – 2023

**DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJA DARBAM AR
PNEIMATISKAJIEM INSTRUMENTIEM**

Izstrādāta pamatojoties uz Darba aizsardzības likuma 14.pantu un MK 10.08.2010 noteikumiem Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos”.

1. Vispārējās darba aizsardzības prasības

1.1. Patstāvīgi darbu drīkst veikt personas ne jaunākas par 18 gadiem, kurām veikta medicīniskā veselības pārbaude pirms stāšanās darbā, ievadinstruktaža, sākotnējā instruktaža darba vietā un drošu darba veikšanas paņēmieni apmācība.*

* *Nosacījumi par vecumu, medicīnisko pārbaudi nav attiecināmi uz izglītojamiem mācību procesā.*

1.2. Vienu reizi 12 mēnešos strādājošiem jāiziet atkārtota instruktaža. Personas, kas nav instruētas un apmācītas, patstāvīgi darbu veikt nedrīkst. Ja strādājošie neievēro darba aizsardzības noteikumus, viņiem jāiziet atkārtota instruktaža.

1.3. Strādājošā pienākumi:

- 1.3.1. veikt tikai to darbu, kuram viņš ticis apmācīts un izgājis darba aizsardzības instruktažu;
- 1.3.2. ievērot iekšējās darba kārtības noteikumus;
- 1.3.3. smēķēt tikai īpaši norādītās vietās;
- 1.3.4. izmantot instrumentus un palīgierīces, ko paredz darba veikšanas tehnoloģija;
- 1.3.5. izmantot individuālos aizsardzības līdzekļus.

1.4. Prasības darba galda iekārtošanai un tehnoloģiskā procesa organizācijai:

- 1.4.1. darba vieta un iekārtas jāuztur darba kārtībā, no to mehānismiem regulāri jātīra putekļi;
- 1.4.2. saspiesta gaisa padevei pneimatiskam instrumentam jāizmanto gumijas - audu šļūtenes;
- 1.4.3. šļūteņu savienošanai jāizmanto speciālas savilcējskavas, atvienot šļūtenes drīkst pēc gaisa padeves pārtraukšanas;
- 1.4.4. ārpus darba laika šļūtenes jāglabā aizslēgtā telpā pie pozitīvas temperatūras;
- 1.4.5. pneimatiskā instrumenta kloķa ventilim jābūt blīvi pielāgotam un aizvērtā stāvoklī nelaist cauri gaisu, tam viegli jāatveras un ātri jāaizveras beidzoties nospiedienam uz vadošo kloķi;
- 1.4.6. pneimatisko instrumentu jāglabā darbnīcā instrumentu kastē.

1.5. Ugunsdrošības pasākumi:

- 1.5.1. nesmēķēt un nelietot atklātu uguni darba vietās un ugunsnedrošās zonās;
- 1.5.2. ievietot izlietoto slaukamo materiālu un eļļainos slaukus metāla kastēs ar cieši pieguļošiem vākiem;
- 1.5.3. nodrošināt brīvu pieeju ugunsdzēsamajiem līdzekļiem.

1.6. Elektrodrošības prasības:

- 1.6.1. elektroierīcēm un visām metāla, daļām, kuras var nokļūt zem sprieguma, jābūt droši izolētām un iezemētām;
- 1.6.2. darba zonas vietējā apgaismojumā spriegums nedrīkst būt lielāks par 36 V;
- 1.6.3. pārnēsājamo rokas gaismekļu spriegumam jābūt ne lielākam par 12 V.

1.7. Darba higiēnas prasības darba vietai:

- 1.7.1. gaisa temperatūrai jābūt diapazonā no 16 līdz 23° C aukstajā gadalaikā, no 16 līdz 27° C siltajā laikā;
- 1.7.2. relatīvajam mitrumam jābūt diapazonā no 30 līdz 70 %;
- 1.7.3. gaisa kustības ātrums nedrīkst pārsniegt 0,4 m/s;
- 1.7.4. darba vietas -apgaismojumam jābūt ne mazākam par 300 lx; gaismekļa konstrukcijai jāpasargā, acis no spuldzes apžilbinošas, ietekmes.

1.8. Darbinieks ir tiesīgs, atteikties veikt darbu, vai pārtraukt to, ja darba devējs nav -nodrošinājis nekaitīgus un drošus apstākļus.

2. Bīstamie un kaitīgie darba vides faktori

- 2.1. Saspiests gaiss;
- 2.2. Kustīgas mašīnu daļas;
- 2.3. Krītošie materiāli, detaļas, instrumenti;
- 2.4. Lidojošas metāla, koka, plastmasas daļiņas;

- 2.5. Mikroklimats;
- 2.6. Apgaismojums;
- 2.7. Putekļi.

3. Individuālie aizsardzības līdzekļi

- 3.1. Aizsargbrilles;
- 3.2. Aizsargapģērbs;
- 3.3. Cimdi;
- 3.4. Aizsargapavi.

4. Darba drošības prasības darbu uzsākot

- 4.1. Pirms darba uzsākšanas jāveic pneimatiskā instrumenta:
 - 4.1.1. ārējo apskati;
 - 4.1.2. darbības pārbaudi tukšgaitā.
- 4.2. Veicot pneimatiskā instrumenta apskati jāpārliedzinās, ka:
 - 4.2.1. tā darba daļa pareizi un droši piestiprināta;
 - 4.2.2. visi vītņi savienojumi pareizi piestiprināti;
 - 4.2.3. ir visas norobežojošās detaļas;
 - 4.2.4. nav sabojāta palaišanas ierīce (izslēdzējs);
 - 4.2.5. nav sabojāts instrumenta korpuss: nav plaisu, nošķelumu, iespaidumu utt.
- 4.3. Veicot saspiesta gaisa padeves šļūteņu apskati jāpārliedzinās, ka:
 - 4.3.1. šļūtenes ir attīrītas no putekļiem, mitruma ar attīrītā gaisu caurpūšanu (šļūteņu caurpūšanas gaitā gaisa strūklu ir jāsmidzina uz augšu);
 - 4.3.2. šļūteņu un instrumenta uzgaļu un nipeļu skaldnes un vītņi ir darba kārtībā;
 - 4.3.3. uz ārējās virsmas nav atkailināto aptinuma posmu, iespaidumu un citu defektu, kas varētu ietekmēt šļūteņu ekspluatācijas kvalitāti;
 - 4.3.4. stiprinājumi pie uzgaļiem un nipeļiem ar speciālām savilcējskavām ir droši.
- 4.4. Veicot pneimatiskā instrumenta pārbaudi tukšgaitā ir jāpārliedzinās, ka:
 - 4.4.1. palaišanai ierīces ventīlis strādā precīzi;
 - 4.4.2. šļūteņu savienojumi ar pneimatisko instrumentu, ar cauruļvadiem un šļūteņu savstarpējie savienojumi ir blīvi un nelaiž cauri gaisu;
 - 4.4.3. ventīlis ir blīvi pielāgots, aizvērtā stāvoklī nav gaisa caurplūdes, nav spontānas instrumenta darba daļas kustības;
 - 4.4.4. nav paaugstināts trokšņa līmenis, nav grabošanas skaņas un vibrācijas.
- 4.5. Veicot pneimatiskā instrumenta darba daļas apskati ir jāpārliedzinās, ka nav bojājumu, stiprinājumi ir pareizi un droši.

5. Darba drošības prasības darba laikā

- 5.1. Ar pneimatisko instrumentu var veikt tikai tos darbus kuriem tās ir paredzēts.
- 5.2. Šļūteņu pieslēgšana pie saspiesta gaisa cauruļvadiem ir atļauta tikai caur ventīļiem, kuri ir uzstādīti uz maģistrāles atzarojumiem.
- 5.3. Šļūteņu pieslēgšanas laikā pie pneimatiskā instrumenta ir nepieciešams no gaisa maģistrāles izlaist kondensātu ar īslaicīgo ventīļa atvēršanu.
- 5.4. Šļūtenes pievienošanu pneimatiskām instrumentam var veikt, kad gaisa maģistrāles ventīlis ir aizvērts, instrumenta ventīlis ir atvērts.
- 5.5. Darba procesā ir nepieciešams sekot blīvumam šļūteņu savienojumu vietās, nepieļaujot gaisa izplūdi.

- 5.6. Pārnēsot pneimatisko instrumentu to jātur aiz korpusu, nevir aiz šļūtenes.
- 5.7. Ir jāvēro, lai šļūtenes nekrustojās ar piebraukšanas ceļiem, kabeliem un metināšanas aparātu šļūtenēm, trosēm, kā arī nebūtu saskares ar kārstām un eļļainām virsmām, lai izvairītos no tā šļūtenes piekarina vai aizsargā cita veidā.
- 5.8. Instrumenta darba daļu uzstādīšana vai izņemšana, ka arī instrumenta regulēšana ir atļauta tikai pēc pilnas apstāšanās un atslēgšanas no maģistrāles.
- 5.9. Strādājot ar pneimatisko instrumentu ir nepieciešams spert soļus lai novērstu šļūtenes nokļūšanu zem griezošās daļas.
- 5.10. Izbeidzot gaisa padevi vai īslaicīgi pārtraucot darbu ir jāaizver gaisa maģistrāles ventis un jānovērš iespēja tā kļūdainai atvēršanai.
- 5.11. Nav pieļaujams, izmantojot pneimatisko instrumentu kaut īslaicīgi nodot instrumentu citai personai, kurai nav atļaujas strādāt ar to, kā arī pieskarties rotējošam griezošam instrumentam.
- 5.12. Nav pieļaujama griežamā instrumenta nomaiņa, izjaukšana un remonta veikšana neatslēdzot to no gaisa maģistrāles.
- 5.13. Aizliegts šļūtenes pārgriezt, iespīlēt un pārspīlēt, pārtraukt gaisa padevi pārliecot šļūteni.
- 5.14. Nav pieļaujams izmantot ieliekamo instrumentu ar blīves (iekļīšanas) izmantošanu vai ja ieliktnī ir brīvkustība.
- 5.15. Aizliegts strādāt ar pneimatisko instrumentu no pieliekamām kāpnēm un pārnēsāmām slietnēm.
- 5.16. Aizliegts šļūtenes noraušanas gadījumā ķert to ar rokām. Ir nepieciešams atslēgt gaisa padevi, aizverot maģistrāles ventili.
- 5.17. Nav pieļaujams izmantot pneimatisko instrumentu, ja šļūtenes savienojumu vietās ir bojātas vai ir radušās gaisa caurplūdes, ka arī palaišanas ierīces darbojas neprecīzi vai gaisa noplūdes no tās pārsniedz normas.
- 5.18. Nav pieļaujams izmantot pneimatisko instrumentu bojājumu vai korpusa plīsumu gadījumā.

6. Darba drošības prasības darbu pabeidzot

- 6.1. Pēc darbu pabeigšanas vai pārtraukšanas ir nepieciešams atvienot instrumentu no šļūtenes un tīkla, noslaucīt šļūteni ar sauso lupatu, akurāti satīt to ritulī.
- 6.2. Sakārtot un satīrīt savu darba vietu, sakārtot instrumentus, materiālus.
- 6.3. Paziņot tiešajam darba devējam par visiem bojājumiem un traucēkļiem, kas radušies vai pamanīti darba laikā.

7. Darba drošības prasības avārijas gadījumos

- 7.1. Pneimatiskā instrumenta bojājuma vai ugunsgrēka gadījumā nekavējoties darbs jāpārtrauc un jāziņo darbu darītājam, meistaram vai vadītājam, jāveic pasākumus bojājuma novēršanai vai ugunsgrēka dzēšanai.
- 7.2. Ja ugunsgrēku nevar nodzēst pašu spēkiem, tad jāizsauc Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests pa tālr. 112, nosaucot ugunsgrēka vietas adresi un savu vārdu, uzvārdu, telefona numuru.
- 7.3. Rodoties bīstamībai, kas var izsaukt nelaimes gadījumu, darbs nekavējoties jāpārtrauc un jābrīdina citi tuvumā strādājošie.
- 7.4. Traumas vai nelaimes gadījumā cietušajam nekavējoši jāsniedz pirmā palīdzība vai jāizsauc Neatliekamā medicīniskā palīdzība pa tālr. 113, uzrādot nelaimes gadījuma precīzu adresi, cietušā vārdu, uzvārdu, vecumu un savu vārdu, uzvārdu.
- 7.5. Par darba laikā iegūtajām traumām nekavējoties jāziņo administrācijai.
- 7.6. Notikuma vietā jāsauglabā pēc avārijas vai nelaimes gadījumā izveidojusies situācija. To izmainīt drīkst tikai gadījumā, ja tas saistīts ar palīdzības sniegšanu, vai arī traucēta transporta kustība.

8. Darbinieka atbildība par instrukcijas noteikumu pārkāpumiem

Personas, kuras pārkāpušas darba drošības noteikumus atkarībā no kaitējuma raksturu par dotās instrukcijas, pastāvošo mehānismu ekspluatācijas noteikumu, Valsts standartu, saistošo drošības tehnikas noteikumu un instrukciju prasību ievērošanu atbildīgs, atbilstoši viņa kvalifikācijas grupai disciplinārā, administratīvā vai tiesas kārtībā pēc pastāvošās likumdošanas atkarībā no pārkāpuma rakstura un sekām, kas radušās pārkāpuma rezultātā.

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta tālrunis - 112
Neatliekamās medicīniskās palīdzības tālrunis – 113

Sagatavoja

Liepājas Valsts tehnikums

Darba aizsardzības speciālists